

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021 – 2030

Förord

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN för Västra Götaland anger riktningen för det regionala utvecklingsarbetet 2021-2030. Strategin tar sin utgångspunkt i de stora samhällsutmaningarna och behovet av att ställa om mot ett mer hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Det behövs innovativa lösningar, tvärspektoriella angreppssätt och en konsekvent integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna – ekonomiska, sociala och miljömässiga – i allt utvecklingsarbete. Strategin har tagits fram i enlighet med uppdraget i lag om regionalt utvecklingsansvar (2010:630).

CORONAPANDEMIN HAR FÖRÄNDRAT samhället och gjort framtiden än mer oviss. Pandemin har både snabbat på redan pågående förändringar inom exempelvis digitala tjänster och ändrat förutsättningarna för andra. Den omställning vi står inför behöver robusta strukturer, samtidigt som arbetet måste präglas av flexibilitet för hantera oväntade situationer, förändringar och kriser.

STRATEGIN HAR FORMATS efter många dialoger i länet med kommuner, universitet och högskolor, näringsliv, myndigheter, föreningsliv och andra organisationer. Samtalen har betonat att omställningen kräver mod, handlingskraft samt respekt för mångfalden av intressen och förutsättningar. Utmaningarna är gemensamma, och därför behöver de lösas i samverkan. Du är varmt välkommen att vara en del i det gemensamma arbetet för ett hållbart Västra Götaland.

Vänersborg, februari 2021

Johnny Magnusson
Ordförande regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör
Västra Götalandsregionen

Kristina Jonäng
Ordförande
regionutvecklingsnämnden
Västra Götalandsregionen

Helena L Nilsson
Regionutvecklingsdirektör
Västra Götalandsregionen

Inledning.....	3
VI SOM GENOMFÖR STRATEGIN.....	4
SÅ LÄSER DU REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN.....	5
Strategins mål.....	6
Goda förutsättningar i Västra Götaland.....	8
ETT SAMLAT OCH STRATEGISKT REGIONALT UTVECKLINGSARBETE.....	8
Samhällsutmaningar som drivkraft.....	9
Fyra långsiktiga prioriteringar.....	10
STÄRKA INNOVATIONSKRAFTEN — för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant.....	12
BYGGA KOMPETENS — för bättre kompensförsörjning och livslångt lärande	13
ÖKA INKLUDERINGEN — för stärkt tillit och sammanhållning	14
KNYTA SAMMAN VÄSTRA GÖTALAND — för hållbar och förbättrad tillgänglighet.....	15

Fyra tvärssektoriella kraftsamlingar.....	16
FULLFÖLJDA STUDIER.....	18
DIGITALISERING	18
ELEKTRIFIERING	19
CIRKULÄRA AFFÄRSMODELLER.....	19
Genomförande — i dialog och samverkan	20
FYRA VÄGLEDANDE PRINCIPER	23
KUNSKAP OCH LÄRANDE	24
VERKTYG OCH RESURSER.....	25
Så hänger det ihop	27
Så bidrar strategin till Agenda 2030.....	28

Tillsammans ställer vi om

Alla som bor och verkar i Västra Götaland ska ha möjlighet att leva ett gott liv. Nyckeln till Västra Götalands långsiktiga attraktivitet och konkurrenskraft är vår gemensamma förmåga att vara innovativa och ställa om till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle.

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN anger en riktning för hur viktiga målsättningar ska uppnås. Den beskriver mål och prioriteringar för områden där takten i omställningen behöver öka fram till 2030, och den fokuserar på områden som utvecklas dels genom samarbete mellan organisationer och sektorer, dels genom samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå.

För att ställa om till ett hållbart Västra Götaland behöver vi möta ett antal samhällsutmaningar parallellt. Ingen kan lösa dessa utmaningar på egen hand, men tillsammans kan vi bidra till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Vi som genomför strategin

Vi som varit med och tagit fram strategin och ska bidra till att den genomförs är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället, Västra Götalandsregionen samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har alla olika ansvar, resurser och kunskaper, och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

SÅ HÄNGER DET IHOP

Strategin tar sin utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet.

Det goda livet förutsätter en hållbar utveckling i tre dimensioner – ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Dessa tre dimensioner är beroende av varandra och förstärker varandra.

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till det regionala genomförandet av internationella och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 globala hållbarhetsmål. På europeisk nivå finns EU:s tillväxtstrategi Den gröna given för en rättvis omställning till en hållbar ekonomi och med mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. På nationell nivå finns Strategin för hållbar regional utveckling.

Strategin samspelar också med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. Dessa måldokument är Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen, Regionalt trafikförsörjningsprogram och Kulturstrategi Västra Götaland.

Den regionala utvecklingsstrategin vägleder kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin och regionfullmäktiges budget styr tillsammans Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

Så läser du den regionala utvecklingsstrategin

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut riktningen för vårt gemensamma arbete för Västra Götalands utveckling. Strategin består av ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar och fyra tvärssektoriella kraftsamlingar.

STRATEGINS MÅL pekar ut riktningen fram till 2030 och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

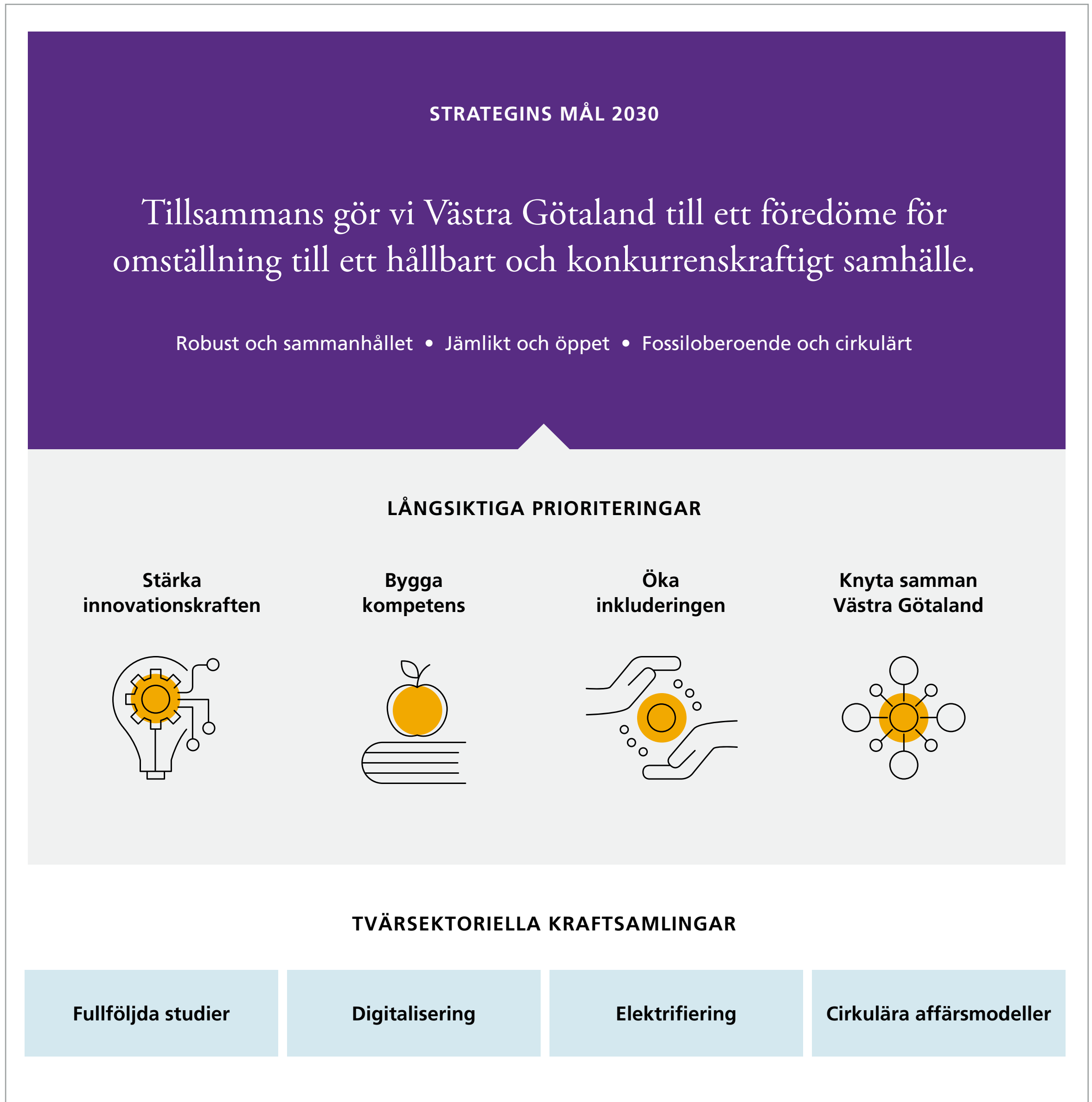
DE LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGARNA gäller fram till 2030 och beskriver de fyra viktigaste områdena för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

DE TVÄRSEKTORIELLA KRAFTSAMLINGARNA gäller fyra år i taget och revideras en gång per mandatperiod. Syftet är att förstärka arbetet med de långsiktiga prioriteringarna genom riktade resurser och samverkan.

GENOMGFÖRANDET sker i dialog och samverkan, med utgångspunkt i kunskap och lärande. Fyra vägledande principer utmanar och guidar oss.

Figuren beskriver den regionala utvecklingsstrategins olika delar och hur de förhåller sig till varandra. Strategin har ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar och fyra tvärssektoriella kraftsamlingar.

Strategins mål

– pekar ut riktningen fram till 2030 och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

Strategins mål

Nyckeln till ett långsiktigt konkurrenskraftigt och attraktivt Västra Götaland är vår gemensamma förmåga till innovativ omställning inom en rad områden. Strategins mål pekar ut riktningen för Västra Götalands utveckling till 2030 och det formuleras enligt följande:

Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Målet konkretiserar och balanserar vad en sådan omställning innebär ur ett ekonomiskt, ett socialt och ett miljömässigt perspektiv: Ett Västra Götaland som ställer om är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt.

Robust och sammanhållet

I det robusta Västra Götaland kan samhället möta både kända och oförutsedda utmaningar och vända dessa till möjligheter. Näringslivet har hög konkurrenskraft och en internationell erkänd förmåga att hantera tekniska utvecklingsprång, behovet av nya kompetenser och ekonomiska förändringar. Akademin bidrar genom att tillhandahålla forskning i framkant samt relevant kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Det finns en god beredskap att möta effekterna av ett förändrat klimat och andra omvälvande händelser. Det sammanhållna Västra Götaland kännetecknas av en hållbar och förbättrad tillgänglighet och ett väl-

färdssystem med god demokratisk förankring som gör att invånarna känner sig trygga. Tillgången till föreningsliv och kultur ger tillhörighet och ökat välbefinnande hos invånarna. Varje människas potential blir sedd och förverkligad.

Jämlikt och öppet

I det jämlika Västra Götaland deltar varje människa i samhället på jämställda och jämlika villkor. Samhället är inkluderande och transparent, och invånarna känner sig delaktiga. Olika platsers förutsättningar tas tillvara och det finns ett samspel och utbyte mellan platser.

Det öppna Västra Götaland är integrerat med omvärlden och har ett rikt utbyte nationellt och internationellt. Genom goda relationer och samarbete med våra grannregioner bidrar vi till en hållbar utveckling både lokalt och globalt.

Fossiloberoende och cirkulärt

I det fossiloberoende och cirkulära Västra Götaland är den privata och offentliga sektorn en föregångare som inspirerar och påverkar både det nationella och det internationella miljö och klimatarbetet. Takten i klimatomställningen ökar, med minskade utsläpp från både produktion och konsumtion som följd. Användningen av råvaror minskar.

Fossila bränslen och material ersätts med resurseffektiva och biobaserade produkter och tjänster, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. I ett fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland kan och vill invånarna göra hållbara val och bidra med kreativa lösningar som begränsar miljö och klimatpåverkan.

Goda förutsättningar i Västra Götaland

Västra Götaland har 1,7 miljoner invånare och består av 49 kommuner. Länet är stort till ytan och består av landsbygd, små och stora tätorter och städer. I Västra Götaland finns stora naturresurser med vatten, skogar och jordbruksmark som bas för konkurrenskraftiga näringar, där det rika naturlivet, den långa kuststräckan och de många sjöarna även gör länets olika delar attraktiva att besöka, leva och verka i. I Västra Götaland finns också flera unika kulturarv, ett aktivt kulturliv och ett engagerat civilsamhälle. Det finns en mångfald av branscher och företag som har stor betydelse för utvecklingen såväl i Västra Götaland som nationellt och internationellt.

VÄSTRA GÖTALANDS GEOGRAFISKA struktur består av fyra regionala kärnor – Göteborg, Borås, Skövde och Trollhättan–Vänersborg–Uddevalla. Samtliga dessa är betydelsefulla utifrån läge, storlek och funktion, där Göteborgsregionen är tillväxtmotor för ett större omland. Göteborg har också en särskild roll som centrum för länets arbetsmarknad, forskning och innovation, logistik och transport samt internationella utbyten.

ALLA ORTER OCH platser i Västra Götaland binds samman i ett nätverk av funktioner med digital och fysisk infrastruktur, både inom och utanför länets och landets gränser, där en regional helhet skapas av platser som utvecklas utifrån sina respektive förutsättningar och möjligheter.

VÄSTSVÄRIGE ÄR EN av de regioner i världen där det satsas mest på investeringar i forskning och utveckling i förhållande till ekonomins storlek, och industrin står för en stor del. Globalt verksamma företag, lärosäten, starka forskningsmiljöer samt välutvecklade strukturer för entreprenörskap och innovation gör Västra Götaland till en ledande region inom både forskning och utveckling. Därtill har det öppna och dynamiska kulturlivet både nationell och internationell lyskraft. Våra framstående forsknings- och utbildningsmiljöer och kulturen bidrar tillsammans till attraktivitet och utveckling.

I VÄSTRA GÖTALAND finns många starka och unika branscher och företag som har stor betydelse i ett internationellt perspektiv. Flera branscher, till exempel transportmedelsindustrin, befinner sig mitt i stora omvandlingar som kräver både innovation och förändrade kompetenser. I en öppen och internationellt konkurrensutsatt region som Västra Götaland påverkas näringslivet tidigt av konjunktursvängningar.

EFTER MÅNGA ÅR av tillväxt i sysselsättning har coronapandemin slagit hårt mot flera branscher. Besöksnäring, handel och restaurang, inklusive många små och medelstora företag, har drabbats särskilt hårt. Hela samhället har påverkats på ett fundamentalt sätt med stigande arbetslöshet som följd. Men tack vare vårt samlade regionala utvecklingsarbete har vi en robust grund att stå på för att möta kriser.

Ett samlat och strategiskt regionalt utvecklingsarbete

Det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland är långsiktigt strategiskt och omfattar utveckling inom kultur och upplevelser, föreningsliv, kompetensförsörjning, näringsliv, forskning och innovation, miljö och klimat. Det omfattar även samhällsplanering av infrastruktur, bredband, kollektivtrafik och platsers utveckling samt arbete med folkhälsa, jämställdhet, antidiskriminering och mänskliga rättigheter.

DET FINNS EN LÅNG tradition av att offentlig sektor, näringsliv, akademi och det civila samhället agerar tillsammans i Västra Götaland, både inom länet, med grannregioner och i olika internationella samarbeten. Etablerade samarbetsmiljöer, stabila strukturer och en mångfald av människor ger resurser och förutsättningar att omsätta kunskap och engagemang i hållbara lösningar. Det regionala utvecklingsarbete som kännetecknar Västra Götaland är en styrka för att åstadkomma en innovativ omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Samhällsutmaningar som drivkraft

Västra Götaland har ett bra utgångsläge men vi behöver samtidigt möta ett antal regionala och globala utmaningar. Detta innebär att stora samhällssystem behöver ställas om och förändras i grunden, inte minst för att begränsa den globala uppvärmningen. Komplexiteten i de flesta samhällsutmaningarna gör att innovativa lösningar behöver arbetas fram gemensamt och tvärsektoriellt utifrån Västra Götalands förutsättningar och styrkor. Ett utvecklingsarbete som tar sin grund i samhällsutmaningarna ger kraft i omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Strategin tar sin utgångspunkt i följande samhällsutmaningar:

- Effekterna av klimatpåverkande utsläppen blir allt mer allvarliga och den biologiska mångfalden är akut hotad.
- Industrin är starkt internationellt beroende och den globala konkurrensen ökar. Utvecklingen inom digitalisering, automatisering och artificiell intelligens innebär behov av ny kunskap och nya kompetenser.
- Bristen på vissa kompetenser är stor inom både privat och offentlig sektor samtidigt som många saknar arbete.
- Invånarnas tillgång till arbete och samhällsservice skiljer sig allt mer åt beroende på var i länet de bor.
- De socioekonomiska klyftorna och boendesegregationen ökar. Många invånare känner sig inte delaktiga i samhället.
- Många barn och unga lämnar grundskolan och gymnasiet utan godkända betyg. En allt större andel yngre än äldre är inte nöjda med livet och alltför många barn och unga lider av psykisk ohälsa.
- Internationella kriser ökar sårbarheten hos företag och samhällets organisationer. Det gör det viktigt med en väl fungerande regional krisberedskap.

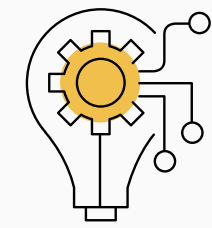

Fyra långsiktiga prioriteringar

– gäller fram till 2030 och beskriver de fyra viktigaste områdena för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

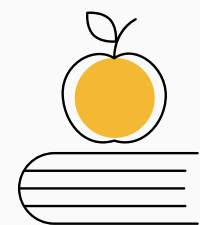
Strategin pekar ut fyra långsiktiga prioriteringar fram till 2030

Prioriteringarna beskriver de fyra viktigaste områdena där vi behöver samverka och göra gemensamma insatser för att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Områdena griper in i varandra och bygger vidare på Västra Götalands samlade och strategiska regionala utvecklingsarbete. Samtidigt är det områden där förändringstakten måste accelerera eller där den gemensamma beredskapen bör stärkas för att vi ska klara ett antal banbrytande förändringar.

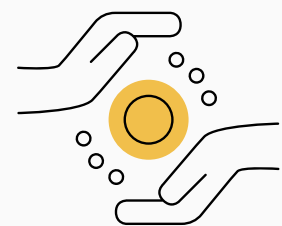
Stärka innovationskraften

– för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

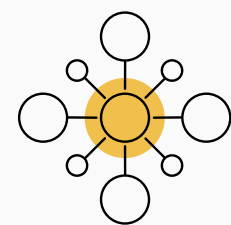
Bygga kompetens

– för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

Öka inkluderingen

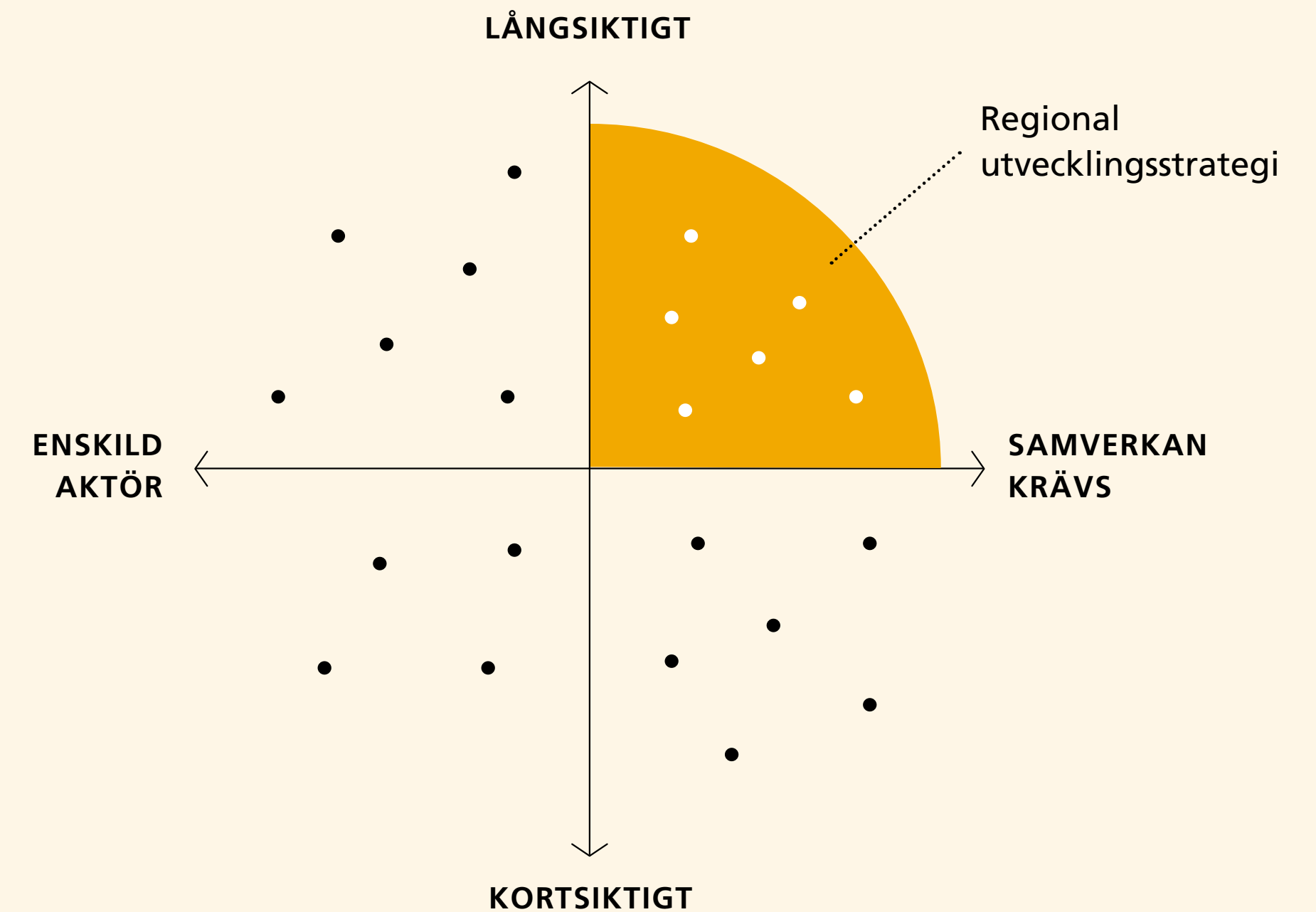
– för tillit och sammanhållning

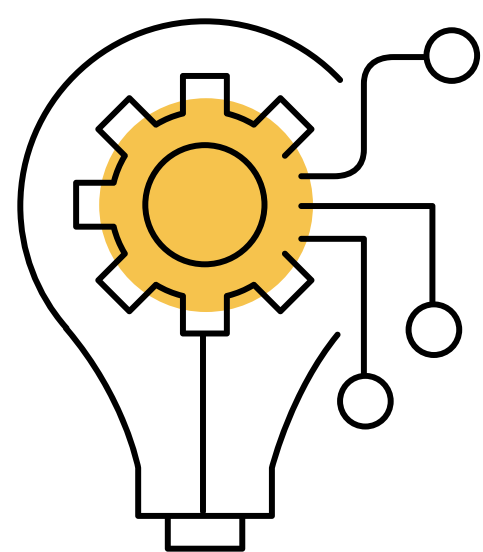
Knyta samman Västra Götaland

– för hållbar och förbättrad tillgänglighet

↪ Strategin prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga för Västra Götalands utveckling och där det behövs samverkan och gemensamma insatser för att klara av att ställa om till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Stärka innovationskraften

– för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Att stärka innovationskraften handlar om att nyttiggöra kunskap och utveckla idéer med potential att både skynda på omställningen och skapa värde i privat och offentlig sektor. Det omfattar insatser för att öka entreprenörskap och nyföretagande och stimulera de mindre företagens innovationskraft, satsningar på internationellt starka kluster och utvecklade test- och demonstrationsplattformar.

I ETT ROBUST och fossiloberoende Västra Götaland bygger vi vidare på vår långa erfarenhet av nära samarbete mellan kunskapsintensiv industri, akademi, forskningsinstitut och offentlig sektor. Det gör oss attraktiva som internationell samarbetspart och som plats för etableringar och investeringar. Genom att tydligt rikta satsningar för en innovativ omställning till hållbarhet bidrar vi till de globala hållbarhetsmålen samtidigt som Västra Götaland vinner konkurrensfördelar.

SAMVERKAN OCH KUNSKAPSÖVERFÖRING blir allt viktigare när traditionella branscher vävs samman på nya sätt. Förändringstakten ökar tack vare de små och medelstora företagens innovationsförmåga och snabba rörlighet. Det bidrar till nya produkter och tjänster på marknaden, vilket i sin tur är betydelsefullt för sysselsättningen i Västra Götaland. Det finns en potential att öka företagets lönsamhet och skapa fler jobb när innovationsförmågan stärks, men här krävs satsningar på internationalisering, kompetens och kunskapsutveckling i samverkan med institut och akademi.

GENOM FORTSATT SATSNINGAR på forsknings- och innovationsmiljöer kan små och stora företag mötas och skapa större värden i samverkan med akademi, offentlig sektor och andra organisationer. Tillgången till nätverk är viktig dels för företagets tillväxt, dels för att företagen ska stanna i Västra Götaland.

HELA DET DYNAMISKA systemet behövs, med allt från stora kunskaps och exportintensiva företag, underleverantörer och tjänsteföretag till bredden av innovativa små och medelstora företag. De entreprenöriella inslagen i skola, högre utbildning och forskning är viktiga för att långsiktigt stärka företagsamhet och kapacitet för förnyelse.

I Västra Götaland finns områden av särskilt stor betydelse för regionens konkurrenskraft och tillväxtpotential, och strategin ska stärka förutsättningarna för innovativ omställning och hållbar utveckling inom följande områden:

- **Hållbar industri** rymmer såväl produktion, nya material, resurseffektiv process- och produktutveckling, och industri nära tjänster som digitalisering, energiförsörjning och cirkulära affärsmodeller.

- **Hälsa och life science** inbegriper utveckling av läkemedel, medicinteknik, välfärdsteknik och innovationer inom hälso och sjukvård, med fokus på precisionshälsa och användning av digitaliseringens möjligheter.
- **Livsmedel, biobaserade material och förnybar energi** med fokus på produktion och vidareförädling. Det handlar om de marina och maritima, agrara och skogliga näringarna samt om resurser knutna till sol och vind.
- **Framtidens mobilitet** samlar styrkan i fordons-, flyg- och rymdindustrin. Här inkluderas både person- och godstransporter samt logistik, elektrifiering och ökad tillgång till nya typer av tjänster.
- **Besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar** inbegriper områden som evenemang, film, spel och mode. Dessa områden är av stor vikt för regionens attraktionskraft.

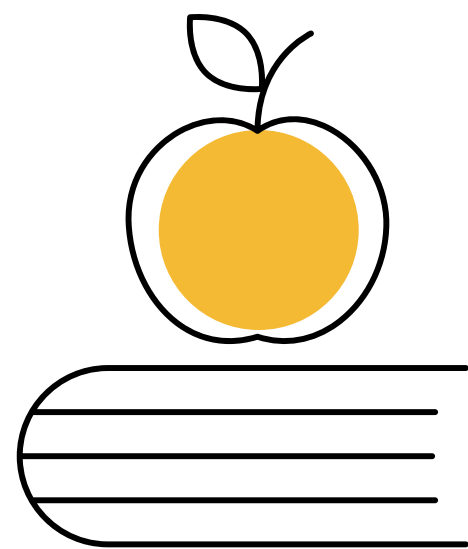
TEST OCH DEMONSTRATION av innovationer i både pilotform och verklig miljö är ett sätt att hantera olika perspektiv, komplexitet och risker för att på så sätt möta behovet av att snabbt kunna skala upp. Det minskar också tiden till praktisk användning och kan forma en tidig hemmamarknad för globalt framväxande lösningar.

NYA INNOVATIONER MÅSTE integrera teknik och affärsmodeller med etik, lagar och regler. Offentlig sektor behöver efterfråga och driva på olika satsningar för förnyelse. Här kan offentlig-privat samverkan driva på omställningen genom att attrahera kompetenser och kapital för utveckling och produktion. Ett aktivt deltagande i europeiska samarbeten kan synliggöra och sprida våra exempel internationellt och ge oss inspiration och kunskap vidare i arbetet.

INNOVATIONS- OCH UTVECKLINGSKRAFTEN ökar när mångfald och jämställdhet betraktas som konkurrensfördelar. Sociala innovationer är viktiga i omställningen till ett hållbart samhälle. När invånarnas delaktighet och kreativitet, särskilt barns och ungas skaparförmåga, tas tillvara utvecklas morgondagens innovationer, tjänster och företag. Såväl privat och offentlig som ideell sektor behöver bidra till nya lösningar som gör att människor mår bra och känner sig trygga och delaktiga i vardagen.

Exempel på långsiktigt viktiga insatsområden för att stärka innovationskraften:

- Utveckla och nyttiggör skalbara idéer med potential att öka takten i omställningen genom bland annat innovationsmiljöer för samverkan mellan näringsliv, akademien och offentlig sektor.
- Främja nyföretagande, företagsetableringar och bidra till ökad konkurrenskraft och förändringsförmåga i små och medelstora företag.
- Stimulera entreprenörskap och ta tillvara barns och ungas kreativitet och färdigheter.
- Öka den internationella konkurrenskraften genom satsningar på exempelvis hållbar och fossiloberoende industri, hälsa och life science, hållbar mobilitet, livsmedel, biobaserade material och förnybar energi samt besöksnäring och kulturella och kreativa näringar.

Bygga kompetens

– för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

Att bygga kompetens handlar om att tillgången till kunskap och kompetens är avgörande för att samhället ska utvecklas. Utbildning och arbete är grunden för att människor och företag ska växa. Omställningen kräver också att vi lär och agerar utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. När behovet av kompetens snabbt förändras blir möjligheterna till livslångt lärande allt viktigare.

DET FINNS FLERA utmaningar i att möta framtidens arbetsmarknad. Behovet av kompetens förändras till följd av digitalisering, automatisering och höga krav på hållbarhet. Därför blir förmågan att se vilken kompetens som behövs i framtiden och att ställa om till nya arbetsuppgifter allt viktigare.

VI BEHÖVER ARBETA systematiskt med kompetensväxling och livslångt lärande utifrån arbetsmarknadens behov. För att Västra Götaland ska bli fossiloberoende och cirkulärt krävs nya kompetenser och att vi nyttiggör ny forskning. Även kriser i form av till exempel pandemier påverkar arbetsmarknaden i stor utsträckning och kan leda till hela branscher kan omformas snabbt.

ARBETEN MED HÖGRE utbildningskrav har under en längre tid koncentrerats till urbana områden, samtidigt som många nyckelkompetenser i dag finns på en global arbetsmarknad. För att klara konkurrensen om kompetens och arbetskraft behöver hela Västra Götaland vara en attraktiv plats att bo och verka på. Genom att vidga arbetsmarknaden över regionala

och nationella gränser ökar möjligheten att klara omställningen. En positiv effekt av coronapandemin är att möjligheterna till utbildning och arbete på distans har utvecklats och troligen kommer bli en självklar del av utbildning och arbetsliv i framtiden.

NÄR VISSA YRKEN förändras eller försvinner och andra inträder behövs nya sätt att arbeta med livslångt lärande och bildning i form av exempelvis fortbildning, kompetensutveckling, validering och strategisk kompetensförsörjning. Det behövs både bredd och spets inom universitet och högskolor, yrkesutbildning, utbildning vid folkhögskolor samt bildning vid studieförbund och föreningar. Utbildningar behöver bli mer attraktiva för fler invånare. De behöver också anpassas snabbare och utveckla sätt att möta de förändringar vi står inför. Här ger digitaliseringen ger stora möjligheter.

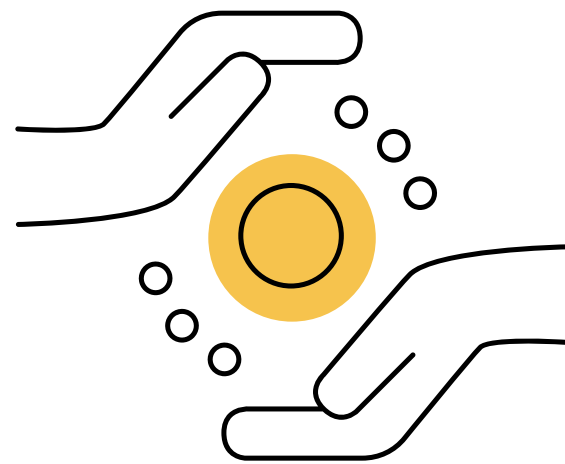
MATCHNINGEN MELLAN UTBUD och efterfrågan på kompetens förutsätter ett nära samarbete mellan utbildningsanordnare, arbetsförmedling, arbetsgivare och branschföreträdare och underlättas av en större arbetsmarknad. Det handlar om

vidareutbildning, kompletteringsutbildning och en andra chans för personer vars utbildningsbakgrund och kompetens inte möter kraven på arbetsmarknaden. Samtidigt är det viktigt att utveckla validering av kunskap och kompetens, särskilt bland nyanlända, som ett stöd för att människor lättare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Både det offentliga och det privata arbetslivet behöver bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft. Arbetsmarknaden kan bli mer jämställd genom ett aktivt arbete för att minska könsstereotypa utbildnings- och yrkesval.

UTVECKLING INOM BÅDE privat och offentlig sektor förutsätter tillräckligt med arbetskraft med efterfrågad kompetens. Saknas detta kan effekten bli att företag flyttar sin verksamhet ut ur landet och att den offentliga sektorn inte kan upprätthålla välfärden och viktiga samhällsfunktioner. Enskilda företag och organisationer har behov av att både nyanställa kvalificerad arbetskraft och utbilda befintlig personal. Dessutom förväntas efterfrågan på kompetens stiga inom flera stora yrkesgrupper samtidigt som många går i pension och andelen personer i arbetsförälder minskar.

Exempel på långsiktigt viktiga insatsområden för att bygga kompetens:

- Öka möjligheten till kompetensutveckling och kompetensomställning för att möta teknikskiften och arbetsmarknadens förändrade behov.
- Förbättra matchningen på arbetsmarknaden.
- Utveckla samarbetet mellan utbildningsanordnare, arbetsförmedling, arbetsgivare och branschföreträdare.
- Ta tillvara och utveckla hela arbetskraftens kompetens och underlätta för fler att etablera sig på arbetsmarknaden.

Öka inkluderingen

– för stärkt tillit och sammanhållning

Att öka inkluderingen handlar om att skapa förutsättningar för alla individer att kunna vara aktiva i arbets- och samhällsliv. Det handlar också om att öka människors tillit till varandra, till samhället och till demokratin. Att stärka barn och ungas förutsättningar och möjligheter är grunden.

VARJE MÄNNISKA SKA kunna använda sin fulla potential i ett jämlikt och sammanhållet Västra Götaland, och tilliten mellan människor och till samhället i stort är grunden för en fungerande demokrati. Det regionala utvecklingsarbetet ska vägledas dels av människors villkor, rättigheter och olika behov, dels av människors möjlighet till delaktighet.

TILLSAMMANS BEHÖVER VI öka möjligheterna för fler människor att arbeta och ha en egen försörjning. Insatser behövs bland annat vad gäller utbildning, språkkunskaper och validering. Dessutom stärks invånarnas livskvalitet och möjlighet till arbete med tillgången till sociala nätverk och mötesplatser. Kultur- och föreningsliv är ett socialt kitt som bygger attraktiva samhällen och bidrar till nya perspektiv, gemenskap och god hälsa.

DE SOCIOEKONOMISKA KLYFTORNA måste minska. Vi behöver säkerställa att inga invånare känner sig utestängda från möjligheten att delta i samhällslivet. Det är nödvändigt med

insatser för att alla ska ta del av den digitala utvecklingen; inte minst handlar det om att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet.

FÖRUTSÄTTNINGARNA ATT DELTA i samhällslivet varierar beroende på var man bor samt på ursprung, utbildning, ålder, kön, fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och en rad andra faktorer. Här har utbildning och ekonomi ett avgörande inflytande över människors hälsa och deras möjlighet att delta i arbetslivet. Utrikes födda har dock en längre väg in på arbetsmarknaden än inrikes födda. Dessutom har coronapandemins effekter har slagit olika beroende på socioekonomiska förutsättningar, där utsatta grupper har drabbats hårdast.

BÄTTRE MÖJLIGHETER TILL jämlik hälsa och utbildning för barn och unga är viktiga beståndsdelar i ett robust och öppet Västra Götaland. Tidiga insatser för att ge barn och unga goda förutsättningar att klara grundskolan och gymnasiet betyder mycket för deras välmående och deras möjlighet till

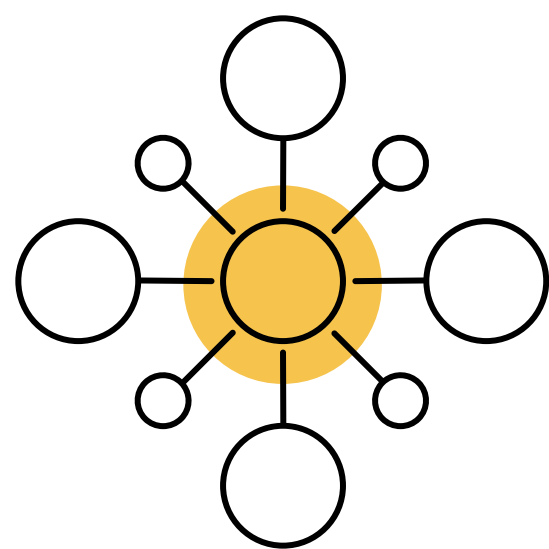
framtida försörjning och hälsa. Barn och ungas egenmakt och framtidstro stärks när de ges förutsättningar och möjlighet till delaktighet i frågor som berör dem.

BOENDET OCH DEN offentliga miljön har stor betydelse för att motverka utanförskap och segregation. Tillgång till bostäder är en välfärdsfråga och boendesegregationen behöver minska. Det är viktigt att skapa attraktiva och stimulerande livsmiljöer – både för dem som lever och verkar på en plats och för besökare. Tillgången till kommunikationer behöver bättre möta invånarnas behov, samtidigt som klimatpåverkan måste minska.

Exempel på långsiktigt viktiga insatsområden för att öka inkluderingen:

- Ge fler möjlighet till utbildning och egen försörjning.
- Skapa förutsättningar för större samhörighet och tillit mellan människor och till samhället.
- Stärka barn och ungas möjligheter till en bra start i livet.

Knyta samman Västra Götaland

– för hållbar och förbättrad tillgänglighet

Att knyta samman Västra Götaland handlar om att öka närheten mellan olika delar av länet men också med grannregioner, övriga Sverige och andra länder. Vi vill göra det möjligt för människor och företag att nå varandra och ha ett utbyte med omvärlden. Samhällsplanering och regional fysisk planering är viktiga delar av framtidens lösningar. En samordnad planering för bebyggelse och transport behövs för att göra transporterna hållbara.

ETT ÖPPET, SAMMANHÅLLET OCH fossiloberoende Västra Götaland är ett transporteffektivt samhälle där nödvändiga transporter samordnas och koordineras med övrig samhällsplanering.

Det för med sig att det finns goda möjligheter att pendla till utbildning och arbete samt att tillgången till service och kultur utvecklas. Västra Götaland verkar i en global omvärld, där samverkan inom EU är viktig för att lösa klimatutmaningarna. Förutsättningarna för en stark region ökar genom att infrastrukturen utvecklas regionalt, nationellt och internationellt – inte minst i samverkan med våra grannregioner och med Norge, Danmark och Tyskland. Västra Götalands ortstruktur med omgivande landsbygder skapar de geografiska förutsättningarna för utveckling. Vår geografiska flerkärniga struktur med Borås, Skövde och Trollhättan–Vänersborg–Uddevalla samt Göteborg som nav bidrar till en robust utveckling i hela länet.

JÄRNVÄGEN FORTSÄTTER ATT vara grunden i ett hållbart transportsystem för både personer och gods. Men det krävs stora investeringar för att öka järnvägsnätets kapacitet och flytta över transporter från väg till järnväg. Det sätter fokus på vår gemensamma förmåga att hitta nya finansieringslösningar

och att länets kommuner och Västra Götalandsregionen fortsatt står enade i att prioritera investeringar i infrastruktur.

SKANDINAVIENS STÖRSTA HAMN ligger i Göteborg, och sjöfarten är avgörande för svensk export och import. Västra Götaland är därtill Sveriges transport och logistikcentrum med flera geografiskt utspridda noder där flera transportslag möts. Möjligheterna är stora att utveckla, demonstrera och sprida hållbara lösningar för transport och logistik.

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT resa hållbart är beroende av invånarnas geografiska tillgänglighet till olika platser. Därför måste lösningarna anpassas till geografiska skillnader och behoven hos invånare och företag. Kollektivtrafiken behöver vara konkurrenskraftig gentemot bilen och potentialen är stor att öka gång och cykelresorna för kortare vardagsresor. Med riktade investeringar och information kan andelen hållbara godstransporter och personresor öka. Mobilitetstjänster för personresor i olika former är i en tidig utvecklingsfas, men det krävs ytterligare satsningar på tjänstutveckling och för att främja nya beteendemönster.

DEN REGIONALA SAMHÄLLSPLANERINGEN behöver vidareutvecklas och samplaneras för att bättre hantera långsiktiga utmaningar inom exempelvis gods- och persontransport, bebyggelseplanering, energiförsörjning och klimatanpassning. Lokalisering av verksamheter, arbetsplatser, bostäder och service samt digitalisering kan bidra till mer jämlika villkor för invånarna och minska klimatpåverkan.

I DEN MER detaljerade planeringen finns utmaningar i att hitta balansen för en hållbar markanvändning. Det ökar behovet av samverkan inom fysisk planering. Här är en välutvecklad myndighetssamverkan mellan lokal, regional och nationell nivå avgörande, eftersom ansvaret är delat mellan olika parter.

FLER METODER BÖR utvecklas för platsutveckling och gestaltning av livsmiljöer. På så sätt kan vi åstadkomma en hållbar stads- och landsbygdsutveckling och ta tillvara olika platsers specifika förutsättningar för en lokal utveckling. Det handlar om att engagera invånare, föreningsliv, företag och kommun att gemensamt delta i platsens utveckling. En utgångspunkt är kulturarvet och den historia som utgör platsens identitet.

MÄNNISKORS LIV PÅVERKAR och påverkas av hur omgivningen är utformad. Här ska det offentliga gå före och uppmuntra till inkluderande och långsiktigt hållbara livsmiljöer, där invånare trivs och känner sig delaktiga. Det handlar om att engagera invånarna att delta i samhällsbyggnadsprocesser och göra sina röster hörda. En samverkan runt platsen gör det möjligt att hitta synergier mellan områden och underlättar utveckling inom bland annat offentlig och kommersiell service.

DIGITALISERINGEN KAN ÖKA resurseffektiviteten och utvecklingen av smarta tekniklösningar, tjänster och affärsmodeller. Utbyggnadens av fast och mobilt bredband är av största vikt för att invånare och företag i hela Västra Götaland ska kunna bidra till och ta del av tjänster, service och kontakter.

Fasta och mobila bredbandsnät är en förutsättning för digitalisering av tjänster, för distansarbete och för näringslivets utveckling samt ett minskat transportbehov.

Exempel på långsiktigt viktiga insatsområden för att knyta samman Västra Götaland:

- Samverka inom regional fysisk planering.
- Utveckla transportinfrastrukturen och öka andelen hållbar mobilitet.
- Fortsätta utbyggnaden av fast och mobilt bredband i hela länet.
- Förbättra förutsättningarna för platsutveckling.
- Öka samverkan nationellt och internationellt.

Prioriterade infrastrukturstråk

Prioriteringar av transportsystemets infrastruktur för Västra Götaland sker var fjärde år i en nationell plan för transportsystemet och i regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2018-2029. Västra Götalandsregionen har i samverkan med kommunalförbunden tagit fram ett inriktningsunderlag för transportinfrastrukturen i Västra Götaland med en långsiktig viljeinriktning för transportsystemets utveckling. Dessutom har parterna enats om prioriteringar och påverkan för nationella satsningar i dokumentet Västsvrige har växtvärk.

Fyra tvärsektoriella kraftsamlingar

– gäller fyra år i taget och revideras en gång per mandatperiod. Syftet är att förstärka arbetet med de långsiktiga prioriteringarna genom riktade resurser och samverkan.

Strategin innehåller fyra tvärssektoriella kraftsamlingar

Strategin innehåller fyra tvärssektoriella kraftsamlingar. Kraftsamlingarna ses över och revideras vid behov en gång per mandatperiod. De som gäller de första fyra åren är:

- Fullföljda studier
- Digitalisering
- Elektrifiering
- Cirkulära affärsmodeller

Syftet med kraftsamlingarna är att stärka arbetet inom en eller flera av de fyra långsiktiga prioriteringarna. En kraftsamling innebär att extra fokus läggs på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete inom området. Tillsammans riktar vi resurser dit med målet att accelerera takten och nå en ökad genomförandekraft i omställningen som består efter avslutad kraftsamling.

KRAFTSAMLING

Fullföljda studier

VI VILL GE barn och unga de allra bästa förutsättningarna för en bra start i livet och för god hälsa, utbildning och framtidstro. Att fler unga fullföljer studierna med godkända resultat skapar stora och långsiktiga vinster för både individen och samhället. Men trots ansträngningarna för att fler ska gå ut skolan med godkända betyg är resultaten hittills otillräckliga. Här måste parter med olika ansvarsområden, resurser och perspektiv samarbeta för att nå resultat.

FÖRUTSÄTTNINGARNA ATT KLARA skolan påverkas bland annat av föräldrarnas utbildningsnivå, inkomst och bakgrund. Insatser inom kraftsamlingen måste därför bidra till att utjämna skillnader, vara anpassade utifrån livssituationen för respektive barn och ta hänsyn till flickor och pojkars olika förutsättningar.

DET KRÄVS INSATSER för att förbättra barns och ungas psykiska hälsa, eftersom den psykiska hälsan påverkar möjligheterna att lyckas i skolan. Fokus är på de tidiga levnadsårens betydelse för skolresultat, fysisk och psykisk hälsa samt framtida deltagande i arbetslivet. Det är viktigt med tidigt stöd till familjer för att främja språkutveckling, läsning och rörelseglädje. På så sätt skapar vi bättre förutsättningar för barnen.

BARNHÄLSOVÅRD, SKOLA, ELEVHÄLSA, socialtjänst och sjukvård behöver samarbeta för en god och jämlik hälsa och för barns kognitiva utveckling. Föreningsliv och kultur ökar barns och ungas möjlighet att stärka sina förmågor samt ökar deras nyfikenhet och inflytande över sina egna liv. Det bidrar också till nätverk och sociala sammanhang.

UNGA VUXNA SOM inte fullföljt grundskolan och gymnasiet ska ges ytterligare chans till utbildning via exempelvis folkhögskola eller vuxenutbildning.

FN:S BARNKONVENTION SKA omsättas från teori till praktik. Det handlar bland annat om att systematiskt göra barn delaktiga i frågor som berör och engagerar dem och om att barn ska känna till sina rättigheter. Det handlar också om att barnets bästa ska beaktas i alla frågor som rör dem och att barn ska få möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

KRAFTSAMLING

Digitalisering

DIGITALISERINGEN GENOMSYRAR PRIVAT, offentlig och ideell sektor och handlar om nya tekniska lösningar, system och processer. Digitaliseringen bidrar till att öka företagets konkurrenskraft, till att effektivisera offentliga verksamheter och till lösningar för ett fossiloberoende samhälle.

DEN OFFENTLIGA SEKTORNs möjligheter att effektivisera och utveckla sin service genom digitalisering är stor, till exempel genom välfärdsteknik i vård och omsorg, digitaliserad samhällsbyggnadsprocess och ökad digitalisering av utbildningssystemet. En effekt av coronapandemin är att digitaliseringen av service och tjänster har ökat, exempelvis genom fler digitala möten.

DIGITALISERINGEN ÖKAR FÖRUTSÄTTNINGAR för invånarna att få tillgång till information, delaktighet och inflytande på samhällsutvecklingen. Kontakterna mellan invånare och myndigheter sker i allt högre grad digitalt, vilket ställer krav på säker datahantering och säkra system. Bedömningar behöver göras av risk och etik, bland annat kopplat till personlig integritet och cyberattacker. Samtidigt finns ett digitalt utanförskap som behöver brytas för att ge alla jämlika förutsättningar. Utbildningssystemet spelar en viktig roll i det perspektivet. Det behövs också ökad kunskap om media och källkritik för att minska risken för ökad polarisering och filterbubblor.

NY TEKNIK BÄR på en stor innovationspotential där artificiell intelligens (AI) förväntas få stor betydelse. En förutsättning för AI är tillgång på stora mängder data med hög kvalitet.

TILLGÅNG TILL DIGITAL information, som dessutom kan användas fritt främjar innovation och fler skräddarsydda lösningar för invånare. Det är viktigt med tillräcklig digital kompetens och möjligheter att utveckla, testa och demonstrera nya lösningar innan de implementeras i samhället. Det kräver att privat och offentlig sektor drar åt samma håll. Viktiga utvecklingsområden är bland annat digital tjänsteutveckling och tillverkningsindustrin.

DIGITALISERING, ROBOTISERING OCH AI medför stora förändringar i arbetslivet, och forskning, utbildning, fortbildning och kompetensväxling måste samspela för att möta dessa förändringar. Vissa yrken kommer att fasas bort medan andra kommer till. Digitaliseringen ökar behovet av kompetens om allt från teknisk infrastruktur och programmering till arbets- och kommunikationsprocesser.

EN FÖRUTSÄTTNING FÖR digitalisering är att arbetet med att bygga ut fasta och mobila bredbandsnät och robusta system fortsätter. Utvecklingen går mot ett uppkopplat samhället där 5G är en förutsättning.

KRAFTSAMLING

Elektrifiering

ELEKTRIFIERINGEN AV INDUSTRI och transportsektorn är en viktig del av arbetet om vi ska minska påverkan på klimatet. Den är samtidigt en av vår tids största industriella omställningar. För att omställningen ska lyckas krävs tillgång till rätt kompetens i alla led, både inom nya och befintliga kompetensområden.

ELEKTRIFIERING HANDLAR OM att utveckla hållbara lösningar inom flera olika samhällssektorer. Den nya tekniken behöver internationellt konkurrenskraftiga miljöer och labb för forskning, test och demonstration. Innovationsupphandling är ett verktyg för att produkter och tjänster ska kunna utvecklas och tillverkas. Här är offentlig–privat samverkan och finansiering framgångsfaktorer där hemmamarknaden kan fungera som språngbräda för näringslivet att öka exporten till andra länder.

I FYSISK PLANERING på kommunal och regional nivå behöver hänsyn tas till behov och förutsättningar för elproduktion och eldistribution. Produktionen av

icke fossil energi är inte tillräcklig för att klara det framtida behovet vid en omfattande elektrifiering. Vi behöver planera för att lokalisera ny inhemsk förnybar elproduktion och lagring via exempelvis vätgas och batterier.

ELNÄTENS DISTRIBUTIONSKAPACITET BEHÖVER byggas ut för att möta den stigande lokala efterfrågan på eleffekt. Vi behöver bygga ut laddinfrastrukturen när transportsystemet elektrifieras. Samhället behöver också planera för och säkerställa en elförsörjning som möter behov och förväntningar på förnybarhet och leveranssäkerhet.

KRAFTSAMLING

Cirkulära affärsmodeller

NÄR VI GÅR från en linjär till en mer cirkulär ekonomi skapas möjligheter till ett långsiktigt konkurrenskraftigt näringsliv samtidigt som vi möter behovet av att ställa om för att begränsa miljö- och klimatpåverkan.

Produkter och tjänster som baseras på förnybar energi och råvaror från jord, skog och vatten är nyckeln till att bryta beroendet av olja och andra fossila resurser. Metaller och material som inte kan ersättas med bio-baserade råvaror måste återföras till produktionen så att de behåller sitt ekonomiska värde över tid. Det förutsätter nya affärsidéer som ger maximal kundnytta med minimal resursförbrukning.

INNOVATIONER INOM CIRKULÄR produkt- och affärsutveckling i kombination med produkter och tjänster som bidrar till minskade materialflöden lägger grunden till nya affärsmodeller. Detta skapar lönsamhet och långsiktig ekonomisk hållbarhet.

ETT BRETT INFÖRANDE av cirkulära affärssystem innebär samtidigt en global och grundläggande omställning av ekonomin. Västra Götaland kan vara med och gå i täten. Det finns goda möjligheter att utveckla och stärka cirkulär produktion och konsumtion i hela

Västra Götaland utifrån en resurseffektiv utvinning och produktion som inte äventyrar den biologiska mångfalden, trots att uttaget av biomassa ökar.

INNOVATIONER BEHÖVER UTVECKLAS, testas och skalas upp. Nya affärsmodeller med förändrade värdecykler ökar behovet av samverkan på både företagsnivå och systemnivå. Genom att några går före öppnas möjligheter för andra branscher och samhällssektorer att haka på och driva processen vidare. Användardriven affärsutveckling, exempelvis tjänstedesign, kan underlätta och stimulera hållbar konsumtion och livsstil. Här är offentlig sektor en viktig föregångare genom krav i upphandlingar och miljöer för att utveckla, testa och demonstrera nya affärsmodeller.

DET FINNS OCKSÅ ett stort engagemang i det civila samhället, kulturlivet och folkbildningen att inspirera och öka invånarnas förmåga att ställa om till en hållbar livsstil. Det bidrar till att det lokala näringslivets erbjudanden och nya affärsmodeller utvecklas kring exempelvis uthyrning, återbruk, delning och reparation, vilket sammantaget bidrar till levande och attraktiva platser.

Genomförande

– sker i dialog och samverkan, med utgångspunkt i kunskap och lärande. Fyra vägledande principer utmanar och guidar oss.

Genomförande – i dialog och samverkan

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut vår gemensamma riktning för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. För att få genomslag behöver vi vara många som driver på utvecklingen åt samma håll. Vi har alla olika mandat och resurser till vårt förfogande men ansvaret är delat. Tillsammans kan vi öka takten i omställningen genom stärkt dialog och samverkan, uthålligt engagemang och gemensamma satsningar. Vi behöver utmana oss själva att arbeta och samarbeta på nya sätt, vidga våra perspektiv, vara modiga, gå före och prova det outforskade.

STRATEGIN ÄR ÖVERGRIPANDE och långsiktig. Vi driver utvecklingen framåt med utgångspunkt i de utmaningar vi står inför och konkretiserar och prioriterar strategins innehåll i delstrategier, handlingsplaner och överenskommelser. Det möjliggör aktiv samverkan och partnerskap mellan och över sektorer.

VI BEHÖVER AVSÄTTA personella och ekonomiska resurser i våra budgetar och planer. Det krävs också samverkan som kopplar ihop styrningen på lokal, regional, nationell och europeisk nivå.

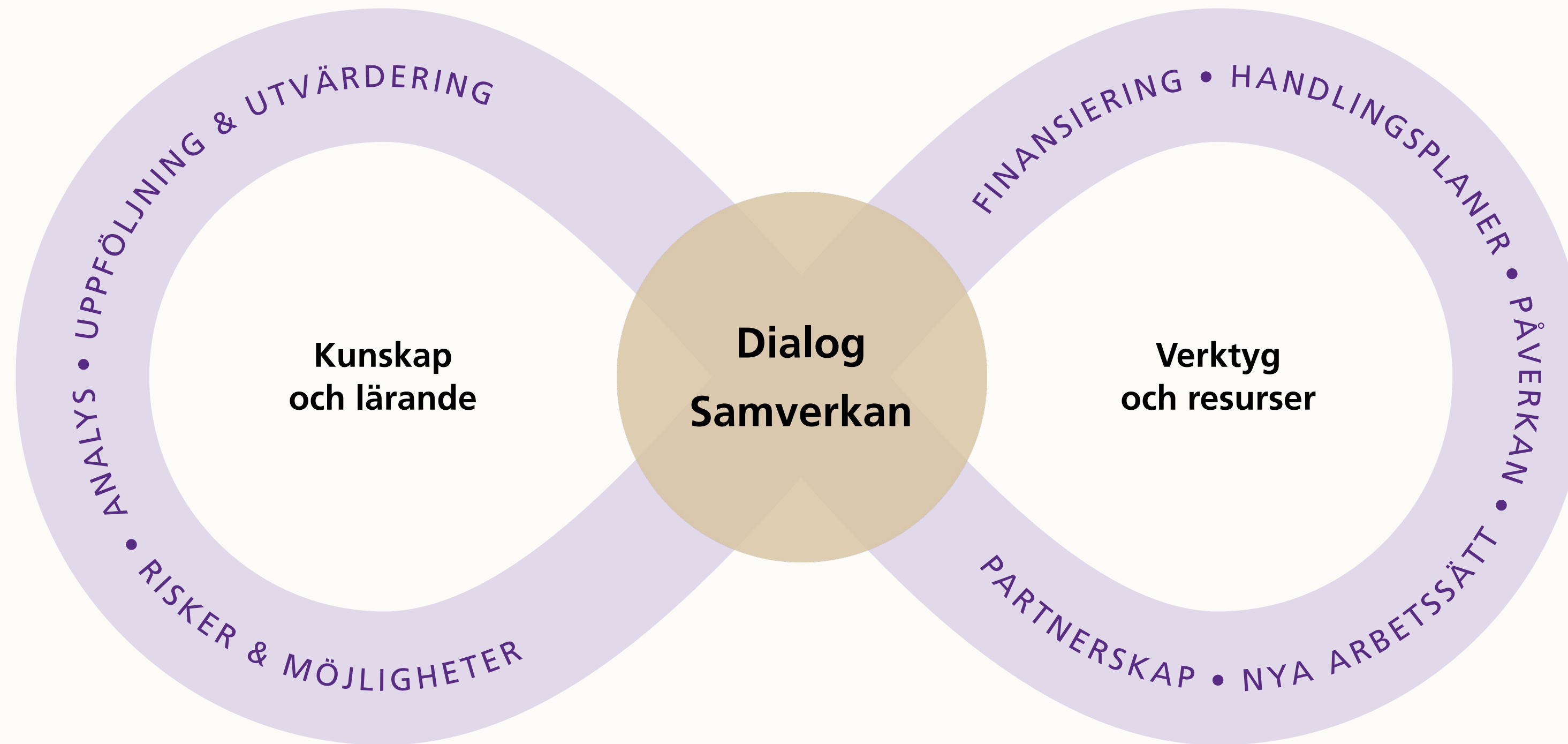
VI SOM BIDRAR till genomförandet av strategin är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och

fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället, Västra Götalandsregionen samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har olika ansvar, resurser och kunskaper och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

MÖJLIGHETERNA FÖR EN gemensam rörelse framåt ökar med stöd av fyra vägledande principer och med utgångspunkt i kunskap och lärande om de utmaningar vi står inför samt hur vi klarar av att möta dem tillsammans. Det är genom dialog och samverkan som vi kan hantera de eventuella målkonflikter som uppstår längs vägen, till exempel när en positiv utveckling på ett område innebär en negativ utveckling på ett annat.

↪ Bilden illustrerar genomförandet i form av tecknet för evighet. I centrum finns vår kontinuerliga dialog och samverkan, och kunskap och lärande samspelar och växelverkar med de insatser vi gör med hjälp av våra olika resurser och verktyg. De vägledande principerna i figurens bas vägleder oss i genomförandet.

VÄGLEDANDE PRINCIPER

Vi tar tillvara på olika platsers förutsättningar och möjligheter.

Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande.

Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera.

Vi är modiga och förändringsorienterade ledare.

Fyra vägledande principer

Strategin pekar ut fyra principer som ska vägleda oss i vår dialog och samverkan för att genomföra strategin. Principerna ska hjälpa oss att ta tillvara möjligheterna i hela Västra Götaland genom att de inspirerar och utmanar oss att arbeta och samverka på nya sätt. De ska bidra till att vidga perspektiven, öka delaktigheten, uppmuntra oss att gå före och våga prova det utforskade. De vägledande principerna är även ett sätt att integrera Agenda 2030 i genomförandet.

Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter

Västra Götaland är ett stort län med en variation av möjligheter och utmaningar kopplade till olika platsers förutsättningar. Denna variation ska tas tillvara, vilket förutsätter att vi synliggör olika behov av utveckling. Vi behöver en funktionell samverkan över territoriella gränser och politikområden som utgår från de frågor vi ska hantera. Det kan innebära att vi behöver utmana invanda och administrativa gränser. Genom samverkan mellan orter som har olika styrkor och funktioner kan utveckling ske både lokalt och i Västra Götaland som helhet. Kulturlivet som förenande kraft bidrar till att brygga över gränser.

Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande

För att förändringsarbetet ska bli långsiktigt hållbart behöver invånarna ha möjlighet att vara delaktiga, ha inflytande och kunna bidra till samhällsutvecklingen. Rätten till delaktighet gäller även barn och unga, vilka ska få möjlighet att delta efter sina egna förutsättningar i frågor som berör dem. Inkludering främjar människors hälsa och stärker demokratin. Vi verkar tillsammans för att så många som möjligt ska få möjlighet att delta i genomförandet av strategin och göra sina röster hörda. Interkulturell dialog är ett sätt att öka människors delaktighet och synliggöra olika perspektiv. Först då kan vårt arbete bidra till Agenda 2030:s övergripande mål att ingen ska lämnas utanför.

Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera

Genom att experimentera och skapa test och demonstrationsplattformar möjliggör vi lärande och innovationskraft för hållbar utveckling. Genom nya arbetssätt, metoder och samverkansformer skyndar vi på utvecklingen inom områden där förändringstakten behöver öka. Behovet att fatta goda och snabba beslut under allt större osäkerhet ökar behovet av olika sätt att hantera beslutsprocesser under kontrollerade former. Att ta risken att misslyckas är en del av lärandet. Samtidigt ska vi ta tillvara det som redan fungerar bra. Då mobiliserar vi för att förverkliga och sprida hållbara lösningar och skala upp insatser som bidrar till att öka omställningstakten.

Vi är modiga och förändringsorienterade ledare

Stora förändringar kräver mod. För att öka takten i omställningen krävs gemensamt ledarskap, delat ansvar och strategisk samverkan. Vi behöver vara modiga, kreativa och förändringsorienterade och utveckla arbetssätt som vägleder oss i svåra prioriteringar. Vi behöver synliggöra, diskutera och hantera synergier och målkonflikter. Samsyn, fokus och uthållighet är nycklar för långsiktiga resultat, men vi behöver också ha tillit till andra och varandra, ha mod att ifrågasätta det invanda och beredskap att hantera det oväntade.

Kunskap och lärande

STRATEGIN SKA GENOMFÖRAS utifrån aktuell och uppdaterad kunskap om och analys av Västra Götalands utveckling samt länets utmaningar och styrkor i en föränderlig omvärld. Kunskap, uppföljning och utvärdering skapar ett underlag för ett gemensamt lärande och behovsmotiverade prioriteringar i arbetet framåt.

ERFARENHETERNA FRÅN CORONAPANDEMIN visar samtidigt hur snabbt förutsättningarna kan förändras. Därför måste det finnas en bred beredskap. Tillsammans är vi bättre rustade att hantera de regionala följderna av stora internationella kriser, exempelvis klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, energi- och livsmedelsförsörjning, flyktingkriser och pandemier. Genom att integrera en kontinuerlig risk- och omvärldsanalys i genomförandet av strategin ökar vi den gemensamma beredskapen och handlingsförmågan inför både kända och okända risker och möjligheter. Det hjälper oss att vara modiga och förändringsorienterade ledare.

VI SKA FÖLJA upp och utvärdera de gemensamma insatser som görs i förhållande till strategins mål, de långsiktiga prioriteringarna och de tvärssektoriella kraft-

samlingarna. Det handlar om såväl kvantitativa som kvalitativa resultat och effekter på både kort och lång sikt. Strategins mål kommer att mätas utifrån ett antal övergripande indikatorer som relaterar till Västra Götalands utveckling i de tre dimensionerna om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

DE VÄGLEDANDE PRINCIPERNA är viktiga för den kvalitativa uppföljningen. Strategin ska följas upp årligen och ses över minst en gång varje mandatperiod. I samband med översynen planeras en utvärdering som ligger till grund för beslut om eventuella justeringar i strategin. Västra Götalandsregionen har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering, och respektive aktör ansvarar för att följa upp sina insatser. Ett aktivt och systematiskt arbete krävs för att skapa ett strategiskt lärande av de uppföljningar och utvärderingar som görs.

FÖR ATT FÅ ett gemensamt lärande behövs dialog och att vi tillsammans diskuterar resultat och genomförande. Det bidrar i sin tur till att de samlade resurserna kan nyttjas på ett effektivt sätt i den riktning strategin pekar.

Verktyg och resurser

VI BEHÖVER ALLA känna ansvar och bistå med kompetens och resurser för att driva på omställningen i strategins riktning. Det är önskvärt att strategins genomförande integreras i våra respektive ordinarie mål och styr-dokument samt att strategins prioriteringar avspeglas i fördelningen av personella och ekonomiska resurser. Tillsammans verkar vi för att växla upp regionala satsningar genom att attrahera finansiering från nationell och EU-nivå till Västra Götaland.

VI BEHÖVER KONKRETISERA strategins innehåll i exempelvis understrategier, handlingsplaner och överenskommelser som hjälper oss samlas kring prioriterade insatser. En gemensam kommunikationsstrategi stöttar oss i genomförandet och underlättar dialog, samhandling och kunskapsspridning.

EXEMPEL PÅ VERKTYG för att genomföra strategin är befintliga och nya samarbeten, olika överenskommelser och ett gemensamt påverkansarbete på nationell och internationell nivå. Genom en innovations- och hållbarhetsinriktad offentlig upphandling går det att rikta betydande resurser som stödjer omställningen genom nya innovationer, produkter och tjänster.

Samverkansplattformar för omställning

Befintliga dialog- och samverkanplattformar är viktiga för att driva på utvecklingsarbetet mellan organisationer

och sektorer och för samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. Västra Götalandsregionen ansvarar för att arrangera arenor där vi kan mötas i samtal över aktörsgränserna, där vi kan dela kunskap och erfarenheter samt vidareutveckla och konkretisera de områden där vi behöver arbeta närmare varandra. Den årliga konferensen Framtid Västra Götaland är ett exempel på en sådan arena.

VI BEHÖVER ÄVEN skapa nya samverkansformer utifrån de utmaningar och områden för kraftsamling som strategin adresserar. Nya digitala och fysiska mötesplatser bör utvecklas och samverkan med andra regioner är viktigt inom flera områden. Även samverkan över administrativa gränser behöva utvecklas i olika delar av länet, mellan exempelvis olika kommuner som delar utmaningar och förutsättningar.

EN UTVECKLAD SAMVERKAN mellan kommuner, kommunalförbund och region är avgörande. Det omfattar ett gemensamt årshjul för politiska samtal mellan regional och kommunal nivå, dialog om insatser, uppföljning och lärande samt prioriteringar framåt i strategins riktning. Kommunala och regionala medel ska avsättas till insatser i delregionerna genom överenskommelser mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden samt Business Region Göteborg.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONENS SAMRÅD med det civila samhället och idéburna offentliga partnerskap bidrar till

samlad kunskap från olika perspektiv. Genom kontinuerlig dialog med näringslivet och förmågan till gemensamma beslut kan satsningar och utvecklingsarbete riktas dit de gör mest nytta.

DET ARBETE SOM pågår i den bredasamverkans-plattformen Klimat 2030 utifrån dess olika fokusområden och arbetssätt, ska växlas upp och bidra till den regionala utvecklingsstrategins prioriterade områden. Det stärker genomförandekraften i omställningen. VGR:s beslutade koldioxidbudget för Västra Götaland 2020–2040 är ett annat verktyg som ska vägleda insatser. Koldioxidbudgeten visar utsläppstrycket, det vill säga ramen för hur stora klimatutsläpp som är möjliga under ett år.

Gemensamt påverkansarbete nationellt och internationellt

Västra Götaland är en del av ett större nationellt, europeiskt och globalt sammanhang där vår utveckling är beroende av beslut och processer som vi själva inte äger och styr. Vi behöver gå fram gemensamt på nationell och europeisk nivå för att undanröja hinder för Västra Götalands utveckling och skapa förutsättningar för gemensamt prioriterade frågor inom till exempel infrastrukturområdet.

När vi pekar på samma behov och agerar tillsammans har vi störst chans att göra skillnad. Men det kräver dialog, tillit och förtroende och att vi skapar samverkansstrukturer för att enkelt mobilisera och enas om ett gemensamt västsvenskt budskap. Ett påverkansarbete syftar till att skapa en förflyttning i prioriterade frågor och kräver ett aktivt engagemang på nationell och europeisk nivå. Det kan handla om att skapa förändringar i policyer, regeltolkning och lagstiftning samt om att kanalisera finansiella resurser till Västra Götaland.

Finansiering från nationell och europeisk nivå

Omfattningen på åtgärder och insatser behöver matcha utmaningarna. Därför är det nödvändigt att tillsammans verka för ökade ekonomiska resurser till Västra Götaland från nationell och internationell nivå. Bland EU:s finansiella instrument finns program som utgår från EU:s tillväxtstrategi *Den europeiska gröna given*, vilka är direkt anpassade till Västsveriges förutsättningar, till exempel Regionalfonden och Socialfonden samt Landsbygdsfonden. Gränsöverskridande och ämnesspecifika samarbeten kan även finansieras genom Interreg, Horisont Europa, Life med flera. Dessa resurser är viktiga för att möjliggöra strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar.

Strategi för smart specialisering

Att identifiera och prioritera områden med potential för internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling, så kallad smart specialisering, har en central roll i EU:s regionalpolitik och är en grund för satsningar inom EU:s regionalfondsprogram. Smart specialisering har blivit ett allt mer viktigt verktyg för tillgången till internationella partnerskap och konkurrensutsatt finansiering på nationell och internationell nivå. Västra Götalandsregionens strategi för smart specialisering anger särskilt kunskapsintensiva områden i Västra Götaland med omställningspotential, där akademin och näringslivet har hög internationell konkurrenskraft och tillväxtpotential.

SÅ HÄNGER DET IHOP

Samverkan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden

Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling. Västra Götalandsregionen (VGR) är ansvarig för att i samverkan utarbeta och besluta om strategin. VGR:s roll är att leda genomförandet genom att samordna insatser och skapa förutsättningar för samverkan. VGR ansvarar också för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med strategin och möjliggöra ett gemensamt lärande. Utöver det bidrar VGR med egna verktyg och resurser till insatser inom strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar, till exempel genom projektfinansiering. Analyser och sammanställningar av utvecklingen i Västra Götaland uppdateras kontinuerligt av VGR.

Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är ett politiskt samverkansorgan mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i frågor om hållbar utveckling. Styrning och prioriteringar inom den regionala utvecklingsstrategin bereds genom samrådsdiskussioner i BHU, inför beslut i regionfullmäktige.

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund, Göteborgsregionen samt Skaraborgs kommunalförbund i Västra Götaland ansvarar för samverkan och gemensamt utvecklingsarbete mellan kommunerna på delregional nivå. De fyra kommunalförbunden arbetar med strategin i samverkan med kommunerna och integrerar den i ordinarie styrning och uppföljning.

Så hänger det ihop

Den regionala utvecklingsstrategin är vår gemensamma strategi för den regionala utvecklingen i Västra Götalands län. Strategin har sin grund i det uppdrag som Västra Götalandsregionen har från regeringen att dels utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi för länet, dels samordna genomförandet och uppföljningen av strategin. Uppdraget finns i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN vägleder kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

STRATEGIN TAR SIN utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet, där det goda livet står för god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där vi värnar de förnybara systemen, möta behoven hos barn och ungdomar, en uthållig tillväxt och ett rikt kulturliv. Det goda livet förutsätter en hållbar utveckling, där den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten är sinsemellan beroende och förstärker varandra.

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN bidrar till det regionala genomförandet av internationella och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 globala hållbarhetsmål. På europeisk nivå finns sammanhållningspolitiken och EU:s tillväxtstrategi Den gröna given som anger riktningen för en rättvis omställning till en hållbar ekonomi samt mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. På nationell nivå finns Strategin för hållbar regional utveckling.

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN kommer att genomföras genom exempelvis insatser inom samverkansplattformen Klimat 2030, Regional transportinfrastrukturplan, den digitala agendan Smart region Västra Götaland samt den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklARATIONEN).

REGIONALA MÅLDOKUMENT

Den regionala utvecklingsstrategin samspelar med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. De ska tillsammans bidra till att uppfylla den gemensamma Vision Västra Götaland – Det goda livet. Dessa måldokument är Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen, Regionalt trafikförsörjningsprogram och Kulturstrategi Västra Götaland.

KULTURSTRATEGI VÄSTRA GÖTALAND och Regional kulturplan 2020–2023 innehåller ett antal områden som särskilt skapar synergier för hållbar utveckling och som bygger på tvärspektoriell samverkan. Dessa områden är gestaltad livsmiljö, medie- och informationskunnighet (MIK), folkbildning, kultur och hälsa, idrott, kulturella och kreativa näringar och platsutveckling samt bibliotek och läsfrämjande. En fördjupad beskrivning och prioriteringar inom respektive område finns att läsa i kulturstrategin.

REGIONALT TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAM är det övergripande måldokumentet för kollektivtrafikens utveckling. En övergripande helhetssyn mellan kollektivtrafik och bostadsbyggande, infrastrukturutveckling samt lokalisering av verksamheter och service skapar en grund för en hållbar region där människor ges goda förutsättningar att leva och utvecklas. Kollektivtrafiken ska planeras både utifrån att minska transporterarnas påverkan på miljön och med hänsyn till dem som är beroende av en fungerande kollektivtrafik.

STRATEGI FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS OMSTÄLLNING I VÄSTRA GÖTALANDS-REGIONEN berör flera områden som bidrar till hållbar regional utveckling och som bygger på tvärspektoriell samverkan. Det handlar bland annat om digitalisering, innovation, hälsa och life science, kompetensförsörjning och förebyggande folkhälsoarbete.

Så bidrar strategin till Agenda 2030

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 bidrar till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Strategin är ambitiös när det gäller att möta Agenda 2030 och FN:s 17 globala hållbarhetsmål utifrån lokal och regional nivå.

STRATEGIN BYGGER PÅ anpassad integrering av Agenda 2030. Det innebär att de regionala utmaningarna och förutsättningarna har avgjort strategins inriktning och prioriteringar, vilket i sin tur avgör vilka av Agenda 2030:s mål och delmål som strategin direkt och indirekt bidrar till på olika lång sikt.

GENOM SATSNINGAR PÅ de långsiktiga prioriteringarna och kraftsamlingarna bidrar den regionala utvecklingsstrategin till bättre hälsa och välbefinnande, möjligheter till utbildning och kompetensutveckling samt ökad sysselsättning och

förbättrade förutsättningar för företagande och entreprenörskap. Strategin ska samtidigt stärka till allas lika rättigheter och öka inkluderingen samt bidra till en hållbar samhällsplanering med bland annat utveckling av fysisk och digital infrastruktur. Den bidrar också till minskad klimatpåverkan och omställning till en hållbar konsumtion och produktion med satsningar på hållbar industri, forskning, innovation och tillförlitlig och förnybar energi.

NÄR STRATEGI GENOMFÖRS är det viktigt att vi fortsätter dialogen om och bedömningen av strategins bidrag till Agenda

2030. Indikatorer ska användas som relaterar till såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt hållbar utveckling. På så sätt kan vi få en effektiv styrning och uppföljning. Agenda 2030 betonar samverkan, delaktighet och transparens som förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande och för det övergripande målet att ingen ska lämnas utanför. På samma sätt kräver den regionala utvecklingsstrategin kontinuerlig dialog, delaktighet och ett gemensamt ansvar, där samverkan och partnerskap över sektorer och mellan aktörer är en förutsättning.

VI BEHÖVER UTVECKLA former som synliggör eventuella målkonflikter. Då minskar risken att ett mål nås på bekostnad av andra mål. De vägledande principerna fungerar som verktyg för att integrera Agenda 2030 i genomförandet av strategin. Det sker bland annat utifrån principerna att vi ska öka invånarnas delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen samt ta tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter att klara omställningen till ett hållbart samhälle.

Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.